

Oslo 07.02.20

Kulturdepartementet

Deres ref: 19/6342

Høringssvar til forslag om gjennomføring av EUs direktiv om kollektiv rettighetsforvaltning og om åndsverklovens rekkevidde for nærstående rettigheter

Det vises til Kulturdepartements høringsbrev av 6. desember 2019, ref. 19/6342-, med høringsnotat om gjennomføring av EUs direktiv om kollektiv rettighetsforvaltning (2014/26/EU) og åndsverklovens rekkevidde for nærstående rettigheter.

Innledning

Norsk filmforbund og Norske filmregissører setter pris på at Regjeringen følger opp CRM direktivet om kollektiv rettighetsforvaltning. Vi er positive til formålet om å sikre åpenhet, innsyn og en objektiv rettighetsforvaltning.

Vi støtter at direktivet gjennomføres ved at det gis en egen lov om kollektiv forvaltning av opphavsrett mv. og at de detaljerte kravene til de såkalte åpenhetsrapportene gis i forskrift til denne.

Vi vil imidlertid påpeke at høringsnotatet er omfattende, med forslag til ny lov, ny forskrift og endringer i to eksisterende lover. Vi finner det derfor uheldig at forslaget sendes ut med forkortet høringsfrist. For at en så komplisert sak skal bli godt belyst, må høringsinstansene få tilstrekkelig tid til vurdering, diskusjon og beslutning, noe vi ikke har fått denne gangen.

Direktivet er sterkt preget av man ved utformingen av det i liten grad har evnet å tenke utover kollektiv forvaltning på grunnlag av individuelt inngåtte forvaltningsavtaler, og da i et landskap hvor det lar seg gjøre å fremskaffe noenlunde detaljert informasjon om den faktiske bruken av rettighetene. Direktivet er derfor lite tilpasset viktige særtrekk ved norsk og nordisk tradisjon, hvor det finner sted omfattende forvaltning gjennom paraplyorganisasjoner som klarer masseutnyttelse av verk med støtte i åndsverklovens bestemmelser om avtalelisens.

Norsk filmforbund og Norske filmregissører mener at fordelingen av vederlag som gjøres av Norsk filmforbund / Norsk filmforbunds organisasjon for rettighetsforvaltning (F©R) i stor grad tilfredsstillende de krav som er nedfelt i CRM-direktivet og som foreslås i den nye loven, samtidig som vi er oppmerksomme på at lovforslaget vil innebære enkelte omkostninger for oss som vil kunne påvirke rettighetsvederlaget vi fordeler til rettighetshavere.

Departementet skriver på side 20 i utkastet at også medlemsorganisasjonene må gi rettighetshaverne mulighet til å delta i beslutninger om fordeling og bruk av vederlag:

«Medlemsorganisasjonen må også sørge for at rettighetshaverne får mulighet til å delta i beslutninger om fordeling og bruk av rettighetsvederlagene».

Norsk filmforbund og Norske filmregissører innrettet seg allerede fra og med 2016 etter dette prinsippet da vi innførte generalforsamling for våre rettighetshavere i tråd med utkast til CRM-direktiv. Ett av hovedmålene bak direktivet og loven er nettopp å sikre rettighetshaverne innflytelse på hvordan deres rettighetsvederlag skal håndteres og dette har vært helt sentralt i vår rettighetsforvaltning de siste 4 årene.

Norsk filmforbund og Norske filmregissører har innrettet seg slik det har vært hensiktsmessig og forventet etter avtalelisensbestemmelsene i åndsverkloven. Rettighetene har blitt tilført Norsk filmforbund / FØR gjennom bestemmelser i våre vedtekter. Vi mener forslaget til lov om kollektiv forvaltning ikke er til hinder for at rettigheter fortsatt kan overføres på denne måten via vedtekter. Likevel bør forslaget til § 7 tredje ledd utgå, da denne bestemmelsen ikke gir mening slik rettigheter overføres og avtalelisenssystemet er innrettet i Norge. I tillegg til våre avtaler med Norwaco, Mediehus og strømmeplassformer, er vi også bundet av tariffavtaler. Og i de tilfeller hvor våre eksterne avtaler har betydning for rettighetsforvaltningen, mener vi at loven må være utformet på en slik måte at disse avtalene kan overholdes.

Vi vil fremheve at det er oss, medlemsorganisasjoner som kjenner sin rettighetshavergruppe best og derfor også er best rustet, gjennom våre åpne og demokratiske prosesser, til å fatte beslutninger om hvordan vederlagsmidler best kan fordeles innenfor våre aktuelle rettighetshavergrupper. Den store variasjonsbredden mellom de ulike rettighetshavergruppene våre tilsier at det bevares et tydelig handlingsrom for ulik praksis, også i fortsettelsen.

Kollektiv forvaltning av rettigheter, både med og uten støtte av avtalelisensbestemmelsene, har gjennom mange år hatt stor betydning for både rettighetshavere og brukere i Norge. Vi setter pris på at departementet legger opp til en gjennomføring som verner om de velfungerende og balanserte ordningene som er etablert med utgangspunkt i åndsverkloven.

Vi har merket oss det departementet skriver om utfordelbare midler.

På side 37/38 i høringsnotatet skriver departementet:

«Beløpene skal regnes som ufordelbare midler dersom den kollektive forvaltningsorganisasjonen eller medlemsorganisasjonen etter tre år etter avslutningen av det regnskapsåret da inntekten fra rettighetene ble krevet inn, ikke har klart å identifisere og lokalisere rettighetshaveren. Det er generalforsamlingen som skal avgjøre hva de ufordelbare midlene skal brukes til.

Direktivet åpner for at det kan gis nasjonale regler som avgrenser eller gir tillatelse til bruk av ufordelbare midler, blant annet til finansiering av sosial, kulturell og utdanningsmessig virksomhet for rettighetshaverne.»

Og videre på side 41: «Fortalen punkt 29 viser til at det kan være opp til medlemmene av en kollektiv forvaltningsorganisasjon å beslutte hvordan de ufordelbare midlene skal brukes, så sant bruken ikke er i strid med nasjonal lovgivning. Departementets vurdering er at det ikke er behov for nærmere lovregulering av hvordan de ufordelbare midlene skal brukes. De kollektive forvaltningsorganisasjonene selv er nærmest til å vurdere hva som er til beste for sine medlemmer. Det bør være opp til generalforsamlingen å beslutte dette».

Norsk filmforbund og Norske filmregissører setter pris på at departementet synliggjør denne tilliten til forvaltningen av de ufordelbare midlene og er helt enig med departementet om at generalforsamlingen er rette instans til å beslutte dette.

Vi viser ellers til høringsuttalelsene fra Norwaco og Kunstnernettverket og gir vår tilslutning til de sentrale forhold de påpeker.

Om § 1 – Lovens formål

Vi vil stille spørsmålstegn ved behovet for § 1, men mener at dersom departementet mener at det er viktig å opprettholde paragrafen, så bør ordlyden utvides slik at det framkommer at det er et helt sentralt formål bak bestemmelser om kollektiv forvaltning *å sikre at opphavere og andre rettighetshavere selv kan bestemme over utnyttelsen av rettighetene gjennom å organisere seg og forvalte rettighetene kollektivt.*

Her slutter vi oss til Kopinors forslag til formulering.

Om § 2 – Lovens virkeområde

Loven skal i utgangspunktet gjelde kollektive forvaltningsorganisasjoner, men enkelte bestemmelser som gjelder fordeling av vederlag, skal også gjelde medlemsorganisasjonene.

I den danske og i den finske loven har man fulgt teksten i direktivets art. 1 og 2 og lagt til grunn at bestemmelsene i direktivet ikke får anvendelse på medlemsorganisasjoner som ikke kvalifiserer som kollektive forvaltningsorganisasjoner: I den utstrekning bestemmelser i den danske og i den finske loven er gitt anvendelse på medlemsorganisasjoner som nevnt, er det gitt særlige bestemmelser om det.

§ 2 femte ledd angir at bestemmelsene i kapittel 5 og § 24 tredje ledd og § 30 gjelder for medlemsorganisasjonene til en kollektiv forvaltningsorganisasjon hvis denne «har besluttet at medlemsorganisasjonene skal fordele rettighetsvederlag». Vi forstår dette slik at § 2 femte ledd gjelder der forvaltningsorganisasjonen har overlatt vederlagsmidler til medlemsorganisasjonene som så kan disponere over dem slik beskrevet i kapittel 5, altså ikke bare (individuell) fordeling til rettighetshavere (som angitt i § 20), men også annen bruk som er omhandlet i kapittel 5, herunder fradrag.

Om § 6 – Rettighetshavers rett til selv å gi tillatelse til bruk

Betegnelsen «ikke-kommersiell» bør erstattes med «ikke-erhvervsmessig», slik at terminologien er tilpasset åndsverklovens. Det bør eventuelt framgå av motivene hva som forstås med begrepet (sml. redegjørelsen i Prop. 104 L (2016–2017) s. 157).

Om § 11 – Generalforsamling

Begrepet «fordeling» («distribution») brukes i direktivet om individuell fordeling av vederlag til rettighetshavere på grunnlag av informasjon om bruk av verk eller prestasjoner. I fortalen punkt 29 første punktum nevnes at det kan forekomme fordeling og betaling til «kategorier av rettighetshavere». Med dette siktes det etter alt å dømme til betaling til medlemsorganisasjoner som i sin tur tar seg av fordelingen til rettighetshaverne (som påpekt i den svenske proposisjonen s. 86 f.).

Om § 15 – Generelt

Vi vil foreslå at ordet «vederlagsinntekter» erstattes med «rettighetsvederlag» i lys av definisjonen i § 3 nr. 7 og at forskjellen mellom «rettighetsvederlag» og «vederlagsmidler» tydeliggjøres.

Om § 20 – Fordeling

Vi mener det er fornuftig og praktisk at det åpnes for at det tas i bruk analogier og kunnskap fra et annet lignende område som underlag for fordeling, slik at det da blir medlemsorganisasjonen selv som definerer hva som utgjør en «samvittighetsfull og nøyaktig måte» å fordele vederlagene på. Dette mener vi vil tilfredsstille hensynet til en åpen og demokratisk fordeling.

Vi tolker bestemmelsen slik at medlemsorganisasjonene kan beslutte hvordan ufordelbare midler skal benyttes.

Vi forslår at § 20 formuleres som følger:

«En kollektiv forvaltningsorganisasjon skal fordele utestående vederlagsmidler til rettighetshavere på en samvittighetsfull og nøyaktig måte og i overensstemmelse med de generelle fordelingsprinsippene, jf. § 11 fjerde ledd nr. 1.

Utestående vederlagsmidler skal fordeles og utbetales snarest mulig, og senest ni måneder etter utløpet av regnskapsåret da de aktuelle vederlagsmidler ble krevet inn, med mindre det er saklig grunn til hinder for dette.

Dersom rettighetshaver ikke er funnet innen tre år etter utløpet av det regnskapsåret inntektene ble krevet inn, kan vederlagsmidlene benyttes i henhold til vedtak etter § 11 fjerde ledd nr. 2.»

Om § 21 Tiltak for å finne rettighetshaver

Det er noe uklart hva som ligger i «nødvendige tiltak» i forbindelse med å identifisere og lokalisere rettighetshavere, og vi mener det er en viss motsetning mellom denne bestemmelsen og de øvrige bestemmelsene i kapittel 5 – som gjennomgående har som formål å holde kostnadene til administrasjon nede. Lest opp mot lovforslagets øvrige bestemmelser i kapittel 5, som skal ivareta at rettighetshaverne i størst mulig

grad får utbetalt mest mulig av sine vederlagsmidler og at minst mulig brukes til administrasjon, så mener vi bestemmelsen åpner for at det må være rom for medlemsorganisasjonene til å moderere seg med tanke på tiltakene som iverksettes for å holde kostnadene nede.

Om åvl. § 63 – Vilkår for bruk av verk ved avtalelisens

Vi mener at det fortsatt bør være et vilkår at organisasjoner som skal inngå avtaler som utløser avtalelisens på et område, må være godkjent for dette. Det gir større tillit til at avtaler som inngås faktisk har avtalelisensvirkning, og det vil kunne forhindre diskusjoner med brukere om hvorvidt organisasjonen oppfyller vilkårene eller ikke. Vi støtter derfor alternativ 1 og antar at det har vært gjort en grundig vurdering om at Patentstyret kan ta hånd om oppgaven.

Utkast til forskrift om kollektiv forvaltning av opphavsrett mv.

Forskriften er tunglest. Den er preget av en direkte oversettelse fra direktivet, der det ikke er tatt hensyn til vanlig terminologi i norske regnskap, årsmeldinger o.l. Den forholder seg heller ikke helt konsekvent til begrepene brukt i loven. Vi foreslår derfor at departementet arbeider med å tilpasse teksten i disse henseende og å gjøre den litt lettere å lese.

Vennlig hilsen

Sverre Pedersen
Forbundsleder Norsk filmforbund

Marianne Kleven
Forbundsleder Norske Filmregissører